

SEMINAR ZA SODNE IZVEDENCE GEODETSKE STROKE – 9. NOVEMBER 2001

OPIS DOGODKA IN ODMEV NA ČLANEK Z ENAKIM NASLOVOM AVTORJA BOŽA
DEMŠARJA V GV 47/1 & 2, 150–156

Pavel Zupancič, Miloš Šušteršič, Roman Novšak

Po končanem seminarju v Portorožu smo se nekateri udeleženci na poti domov ustavili v gostišču na Črnem Kalu. V sproščenem medsebojnem razgovoru smo prišli do enotnega mnenja, da na seminarju nismo izvedeli nič takega, kar bi lahko koristili pri svojem izvedeniškem delu. Kasneje smo izvedeli, da je bila enakega mnenja tudi večina drugih udeležencev. Nekateri so to izrazili že med seminarjem.

Seminar je trajal dva dni. Večina se nas je seminarja udeležila le drugi dan, ker je bil prvi dan po vsebini namenjen predvsem gradbenikom. Bili smo nejevoljni, saj enodnevni seminar s plačano kotizacijo 28 000 SIT v nobenem pogledu ni izpolnil naših pričakovanj. Zato smo za že plačano kotizacijo zahtevali ponovitev seminarja z drugo vsebino in drugimi predavatelji. Ponovitve do danes še ni bilo. Dogovorili smo se, da to povemo predavateljem in da svoje mnenje organizatorju seminarja skupaj posredujemo.

Na žalost nihče izmed nas ni uspel opraviti dovolj poglobljenega razgovora z Božom Demšarjem, z Bojanom Stoparjem pa se je pogovarjal avtor tega prispevka. Bojan Stopar je sprejel naše mnenje in se s tem strinjal, vendar je dejal, da je vsebino njegovega predavanja določil Božo Demšar. V mnenju smo predavatelju Demšarju očitali, da je s strokovno netočnimi in napačnimi trditvami prikazoval natančnost katastrskih načrtov in katastrskih podatkov za veliko slabšo, kot je v resnici, s čimer je delal škodo geodetski stroki, saj so ga poleg geodetov poslušali še izvedenci kmetijske stroke.

Nekatere napačne trditve:

- »**Pogrešek razdalje zaradi ukrivljenosti Zemlje je na 5 km enak grafičnemu pogrešku izbranega merila 1 : 2880 = 0,576 m**«.

Pogrešek razdalje zaradi ukrivljenosti Zemlje narašča s tretjo potenco razdalje, vendar znaša 1 cm šele pri razdalji 8475 m (učbenik Geodezija 4, 1991, srednje izobraževanje). Spomnimo se, da je bil karavanski tunel projektiran na lokalnem ravninskem koordinatnem sistemu neupoštevajoč ukrivljenost Zemlje. Tudi današnja trigonometrična mreža nižjih redov (III. in IV. reda) je bila računana brez upoštevanja projekcije in ukrivljenosti Zemlje (stranice so dolge do 13 km).

- »**Osnovna trigonometrična mreža (I. reda) naj bi bila izračunana v projekciji, s stranicami S = 5 km**«

Božo Demšar ugotavlja, »da je znanje o izdelavi grafičnih katastrskih načrtih presenetljivo pomanjkljivo«.

Zato je prav, da v tem odgovoru obnovimo vsaj znanje o trigonometrični mreži krimskega koordinatnega sistema. Ta je bila izmerjena med letoma 1817 in 1825, osnovna stranica med Slavnikom in Učko je dolga 32,7 km, v I. redu so stranice dolge od 14 000 do 28 000 sežnjev. Po enakih principih, kot jih upoštevamo še danes, je bila mreža zgoščena še z mrež II. in III. reda, tako da je bila gostota točk taka, da so na vsako kvadratno dunajsko miljo prišle najmanj tri točke. List s stranico 4000 sežnjev v merilu 1 : 14 400 z najmanj tremi nanesenimi točkami pa je bil osnova za grafično triangulacijo.

Te trditve niso najpomembnejše za delo sodnih izvedencev, predavatelj pa je tistim, ki kataster slabo poznajo, tega predstavil v najslabši luči. Tudi trditve, da deformacije Cassini-Solnerjeve projekcije od izhodišča hitro naraščajo in so neenakomerne, je zavajajoča. Podobne so kot pri projekciji GK, naraščajo s kvadratom oddaljenosti od izhodišča, pri projekciji GK pa z oddaljenostjo od srednjega meridiana.

O načinu merjenja in natančnosti je veliko napisanega v knjigi »Geschichte des Österreichischen Grundkatasters« avtorja Karla Lege. Triangulacija je bila vnovič preračunana in izravnana v letih od 1861 do 1863. Štiri ekipe so sočasno in neodvisno računale tri leta. Popravki kotov v glavnih mrežah so bili od 0 do 1 sekunde v 71,1 %, od 1 do 2 sekund v 20 % itn. Dosežena natančnost je še za današnji čas spoštovanja vredna. Neumestno in neprimerno je Demšarjevo pisanje: »Po letu 1864 so bili osnovni načrti franciscejske izmere obnovljeni, le vprašamo se lahko, ali so še ohranjene izmeritvene mreže oziroma s kakšno metodo in na njihovi osnovi je vzpostavljena evidenca zemljiškega katastra in zemljiške knjige, kot ju imamo še danes.« Dejstvo je namreč, da so na podlagi teh rezultatov obnovili katastrske načrte in izdelali reambulančne mape.

Franciscejski kataster je naša dediščina, ki jo moramo spoštovati, saj žal druge nimamo. Novih izmer je bilo premalo. Mesto Ljubljana je sicer v letih od 1990 do 1993 financiralo in izvedlo preko 4000 ha novih izmer. Gospa mag. Milena Tržan je v tem času kot predstavnica Sklada stavbnih zemljišč Ljubljana sodelovala z Mestno geodetsko upravo in je na tem seminarju imela referat o vključevanju občin v trg nepremičnin. Ob razpravi o njenem referatu ji je Božo Demšar očital »**katastrofalne nove izmere**«. Nove izmere so bile strokovno in natančno narejene v skladu z veljavno zakonodajo, in to v času, ko je bil Božo Demšar direktor Geodetske uprave RS. Res je nekatere dobre nove izmere doletela katastrofalna usoda, npr. izmera k. o. Brezovice. Izmera je bila opravljena leta 1991, razgrnitev pa ni bila dokončana do leta 1993, nato pa je bila zaustavljena zaradi interventnega zakona o črnih gradnjah, čeprav ne bi smela biti, saj sta bila izmera in upravni postopek zaključena po veljavnem zakonu. In nato so začeli brisati izmerjene objekte brez gradbenih dovoljenj, zdaj pa so izbrisane objekte začeli vnovič vnašati.

Menimo, da je do svojih kolegov neprimerno zaničljivo tudi naslednje pisanje: »Po letu 1976 so se vrisi mej parcel in skupin parcel popravljali, vrisi so se dodajali, skladnost med obstoječim in novo vrisanim stanjem v načrtu je bila vse slabša, do popolnega neskladja. To se je dogajalo 24 let in se še dogaja, to prakso pa še v slabši obliki nadaljuje novi zakon«. V teh letih so delo

nadaljevali isti geodeti kot pred navedeno letnico, delali so po istem pravilniku, le z veliko boljšim in natančnejšim instrumentarijem.

Po takem predavanju lahko tisti, ki premalo poznajo naše delo, res dobijo katastrofalno mnenje o zemljiškem katastru in geodetski stroki. Takih predavanj ne želimo poslušati, zemljiški kataster poznamo z drugačnega vidika, kot ga je predstavil predavatelj.

Tudi obtožba, ki jo g. Demšar naslavlja na Miloša Šušteršiča, je popolnoma neupravičena. Izvršilni odbor Ljubljanskega geodetskega društva je bil s pisanjem seznanjen, Miloš Šušteršič je bil samo podpisnik kot predsednik Ljubljanskega geodetskega društva, pri pripravi pa so sodelovali sopodpisniki dopisa. Ravno tako kritika na neimenovana, to je na direktorja in vodjo pravne službe Geodetske uprave R Slovenije. Sodni izvedenci smo svoj protest izrazili samostojno brez sodelovanja Geodetske uprave R Slovenije.

Demšarjevemu mnenju se pridružujemo le glede uporabe digitalnih katastrskih načrtov (DKN), kot edinega uradnega podatka v izvedeništvu. Vendar pa nikoli nihče od resnih poznavalcev zemljiškega katastra ni trdil oziroma celo zahteval, da naj izvedenci geodetske stroke pri svojem delu uporabljajo zgolj DKN-je. DKN-ji so zemljiškokatastrski načrti v predpisani vektorski digitalni obliki in se uporabljajo kot uradni grafični prikaz podatkov zemljiškega katastra, ki ga je treba znati interpretirati. Res je, da je DKN »osiromašil« vsebino, ki je za kataster pomembna, npr. glede znakov mejnikov, oznak škarp in ograj ob mejah, vendar mora izvedenec poznati izvor, vsebino in postopek zajema in je DKN le dodatna informacija o stanju, saj si mora iz arhiva zemljiškokatastrskega operata priskrbeti podatke o predhodnih meritvah, kopijo originalnega katastrskega načrta, izvorne podatke grafičnih načrtov, načrte naselij, kjer so bile nove izmere s topografsko vsebino, in praviloma pred terensko obravnavo opraviti ogled terena.

Opomba: Odgovor je pripravil mag. Pavel Zupančič z dopolnitvijo Miloša Šušteršiča in Romana Novšaka ob vednosti ostalih podpisnikov prvega dopisa.

mag. Pavel Zupančič, univ. dipl. inž. geod.

Staničeva ul. 4, SI-1000 Ljubljana

Miloš Šušteršič, inž. geod.

Kogojeva ul., SI-1000 Ljubljana

Roman Novšak, univ. dipl. inž. geod.

Dolenji Boštanj 3, SI-8294 Boštanj